

foregik (Tscherning: Den gik hurtig!); det er ganske sikkert, at dersom vi havde haft et Jernbanesystem, saa vilde vi med langt større Hurtighed have kunnet concentrere vore Kræfter og opstille en Hær paa Grændsen. Det vil erindres, med hvilken Jubel vore Troppers Afmarch hilseedes, da de drog herfra. Et tilfældigt Møde bragte mig sammen med en Mand, som gjorde sit Navn ubødeligt, Olaf Aye, som kæmpede Jod for Jod imod den indtrængende Fjende. Han maatte med sine Soldater, istedetfor at transporteres paa Jernbanen, langsomt marchere fra Koeskilde igjennem Landet. Den Tanke, at man gjennem et Jernbanesystem kunde concentrere Tropperne til Fædrelandets Forsvar, den slog dengang Rod. Det var ganske sikkert, saaledes forekom det mig, at hvis vi tidligere havde haft en Jernbane til Korsør, vilde Meget ikke være skeet, vilde vi bedre have været underrettede om vigtige Begivenheder, som dengang fandt Sted. Men denne Tanke, dengang modnet igjennem Krigsfaren, havde længe gjæret hos mig. Jeg havde længe været beskæftiget med Organizationen af Postvæsenet, og jeg havde haft Leilighed til at bemærke, hvad vi trængte til, og at disse Mangler ikke kunde afhjælpes ved de Midler, der stode til Postvæsenets Raadighed. Det var mig klart, at vi trængte til et hurtigt, kraftigt og omfattende Communicationsmiddel, der kunde fremme Statens materielle Interesser, der gjennem en Concentration af vore Kræfter kunde udrette noget Stort ogsaa i materiel Henseende, at et System, gennemført saaledes, at der kunde skaffes tilveie en tredobbelt Hurtighed, en tredobbelt Hyppighed og tredobbelt Billighed, nødvendigt maatte være af gennemgribende Vigtighed for hele Statssamfundet. Ogsaa betragtet fra dette Standpunkt forekom det mig at være vigtigt, at vi erholdt et omfattende Jernbanesystem. Dertil kom et tredie Moment. Jeg omfattede, som vistnok alle her i Salen, med Forfjærlighed den constitutionelle Forfatning, jeg saae, at den ved Siden af de Goder, den bragte, tillige medførte ikke ringe Ulemper. Jeg regner hertil ikke saa meget vort Forfatningsvæsens Organisation, som det simple Faktum, at Landet med forskellige politiske Forfatninger blev splittet i forskellige Dele.

Man nære hvilkenformhøest Mening, om det er rigtigt at concentrere i politisk Henseende eller ikke; man kan have forskellige Meninger, om det er rigtigt at have forskellige Forfatninger i forskellige Landsdele, men det er sikkert, at en eensartet Forfatning, Forfatningen taget i Almindelighed, er, naar den er indført imellem eensartede Beslaandele, et stærkt og kraftigt Mittel til at holde Staten sammen. Men — jo mere vor fri Forfatning har udviklet sig, jo mere ere desværre Landsdelene bleve adskilte ved særskilte Forfatninger. Jeg troer, at det vil erkjendes, at det er sørgeligt, at det er saaledes, og at vi have et saa udviklet Statsinfrastrukturer med forskellige Forfatninger. Man burde dog i det Mindste have en Forfatning, saa langt den danske Tunge høres. I denne politiske Adspjaltelse sinede jeg en stor Fare; jeg saae, at der ved Siden af den Fædrelandskjærlighed, der besjælede de forskellige Klasser, behøvedes et stærkt Mittel til at holde Staten sammen. Det var efter min Mening utvivlsomt, at dersom vi ikke søgte et stærkt materielt Bindemiddel, et stærkt Baand, der kan forene de enkelte Landsdele; dersom vi ikke ved at concentrere vore materielle Interesser, ved at bringe en nærmere Forbindelse mellem Provinds og Provinds, tillige kunde skaffe os et stærkt politisk Bindemiddel, vilde vi savne den Styrke og det Sammenhold, som er fornøden. Jo mere søndersplittet Staten er, jo stærkere maae de materielle Bindemidler være. Jeg troer, at vi, uagtet al Uenighed i politisk Henseende, maae være enige om, at et materielt Sammenhold er et meget stærkt Bindemiddel mellem de enkelte Dele af Staten. Jeg beder Dem fastholde denne Betragtning. Min Anskuelse med Hensyn til et Jernbanesystem er derfor tredobbelt; for det Første kan man derigjennem, naar det er rigtigt organiseret, i forskellige Tider hurtigt opstille stærke Midler til vort Forsvar. Vi kunne derved bringe vore Tropper fra den ene Side af Riget til den anden; vi kunne ikke alene bringe dem fra Nord til Syd, men ogsaa fra Øst til Vest. Det andet Moment er det materielle Opsving, som herigjennem kan erholdes for de enkelte Statsdele. Danmarks physiske Beskaffenhed er saaledes, at det er adspjaltet i mange forskellige Dele og